

PHILOKTETES OVERDACHT

Twee jaar zijn ze ermee bezig geweest en eindelijk kunnen we het Philoktes-verhaal zien in een unieke acteurscombinatie: Ron Vawter, Dirk Roofthoof en Viviane De Muyck.

Regisseur Jan Ritsema, die we nog kennen van o.a. *Wittgenstein Incorporated* en *De Opdracht*, en de Amerikaanse *Wooster*-acteur Ron Vawter zijn inderdaad al een tweetal jaar over het concept van het stuk aan het nadenken. Uitgangspunt is het verhaal van de Griekse mythologische figuur *Philoktetes*, maar dan bekeken via de teksten van *André Gide*, *Heiner Müller* en *John Jesurun*. *Jesurun* is Amerikaan en hij schreef zijn *Philoktetes*-variantie in opdracht van het *Kaaitheater*, speciaal bedoeld voor de opvoering die op 3 maart in première gaat in het *Lunatheater*. Elke auteur wordt in de oorspronkelijke taal naar voor gebracht. De opvoering wordt dus in het Frans (*Gide*), Engels (*Jesurun*) en Duits (*Müller*) gevoerd, maar dat zou geen problemen mogen opleveren, want volgens regisseur Jan Ritsema is het een heel publieksvriendelijke voorstelling geworden. De reden voor het behouden van de originele taal is dat maar al te vaak blijkt dat een vertaling van bvb. Müller de oorspronkelijke tekst alleen maar afzwakt en ontkracht. De eerste 5 van de 10 acts worden in het Engels gebracht. In de volgende acts komen eerst Müller en dan Gide in hun diepste essentie aan het woord.

HET VERHAAL

Het verhaal van *Philoktetes* werd oorspronkelijk opgetekend door *Sophocles*. *Philoktetes* is in het bezit van de boog-die-nooit-doel-mist.

Maar wanneer hij door een slang die een altaar bewaakt aan de voet gebeten wordt, krijgt hij een etterende en stinkende wonde die ervoor zorgt dat hij op het eiland Lemnos achtergelaten wordt. Hij mag niet meer meedoen in de strijd tegen Troje. Maar als het orakel, tien jaar later, wanneer de strijd om Troje nog niets evolueerde, zegt dat hiervoor de boog van *Philoktetes* nodig is, plant *Odysseus* een plan: *Neoptolemos* moet de boog stelen, maar *Philoktetes* buitenspel laten. Jan Ritsema ziet in dit verhaal enkele actuele herkenningpunten: het is niet voor niets dat Ron Vawter, die zelf AIDS heeft, de rol van *Philoktetes* kreeg toebedeeld, want evenals zijn personage dreigt hij door zijn wonde als individu door de maatschappij uitgesloten te worden. Het stuk gaat ook over sterven. Iedereen draagt de dood in zich, en niet alleen zieke mensen. Ook wordt de relatie tussen individu en maatschappij uitgelicht: de maatschappij wordt immers in haar moraal gesterkt door mensen uit te stoten, die mensen worden een voorbeeld van hoe het niet moet. De acteurs willen met het stuk niet specifiek het thema als aids aanhalen, maar gebruiken deze associatie vooral als kapstok om verder na te denken over uitsluiting, vriendschap, de verantwoordelijkheid van de maatschappij voor het individu en omgekeerd en de deugden van de samenleving.

VORM

Philoktetes-varianties is een stuk met vele creatieve lagen. We hadden al de drie tekstvarianties in hun taaleigenheid waardoor we op het podium tot een vierde variant van het verhaal komen. Maar ook is er de unieke acteurscombinatie: Dirk Roofthoof, Ron Vawter en Viviane De Muyck. Daarbovenop werd er ook samengewerkt met de Amerikaanse cineaste *Leslie Thornton*, die binnen de wereld van de onafhankelijke film en video meer dan eens in de

prijzen viel. Via de *Wooster*groep werkte zij reeds samen met Ron Vawter. Zij werd nauw betrokken bij de creatie van *Philoktetes*-varianties, zodat de filmstukken een integraal onderdeel uitmaken van het stuk. Vermeldenswaard is ook dat zij op 7 maart in het *Sint-Lukas* instituut een lezing geeft over haar inbreng in het theaterstuk. Zij zal ook cursussen geven in Leuven (Stuc) en Brussel (Sint-Lukas). Er is verder nog een Amerikaan van de partij: multi-instrumentalist *Henry Threadgill*, een van de pioniers van de hedendaagse muziek in de jaren '70, zorgt live voor de muziek bij de voorstelling. *Philoktetes*-varianties, acteurs Ron Vawter, Viviane De Muyck, Dirk Roofthoof, regie: Jan Ritsema, concept: Ritsema & Vawter, film: Leslie Thornton, dramaturgie: Bettina Masuch, muziek: Henry Threadgill, zang (op tape): Liu Sola, vormgeving: Herman Sörgeloos, productie van Kaaitheater, Holland Festival, Hebbeltheater, in het Lunatheater op 3, 4, 5, 10, 11 en 12 maart om 20 u30. Daarna nog in de Singel. Tickets: 420 of 290 fr, reserveren van 11 tot 18 u: 218 59 59.

■ Vera Carlier

Philoktetes-varianties

Philoktetes in Nederland 9/03/04